

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9.

Fylke: Nord-Trøndelag.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Overhalla.

Emne: Lauving.

Bygdelag:

Oppskr. av: Joh.s Fuglår,

Gard:

(adresse): Overhalla.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Lauving er nu nermest "en saga blott", d. v. s. at almindelig foretas ikke lauving lenger.

På de små bruk forekommer nok lauving endnu, men i en mot för minimal målestokk. En vesentlig grund til dette er mangelen på arbeidshjelp på gårdene, omlegging av driften til større høyavlinger og av bedre kvalitet, samt bruk av kraftfôr.

Lauvingen foregikk på to måter: ved å ta kjerver (Overhallisk kjörv - eit) og ved å "klonge", d. e. å hugge korte og fine kviter, som ikke lar seg sammenbinde.

Besvarelser.

A. 1. Lauving kan sies å være opphört her i bygden. Lauvet har ikke vært årvist brukt på almindelige gårde, har neppe vært det noengang. Det var mest som hjelpefôr i dårlige høyår lauving foregikk. På de små bruk (husmannsplassene) som tilskuddsfôr. (Husmannsplassene er nu borte).

De siste verdenskriger brakte ikke lauvingen opp i noen renesanse eller "høykonjunktur".

Skal det sies noe om når lauving opphört er dertil å si, at lauving ikke har vært almindelig, i allefall i de siste 60 - 70 år.

2. Lauvingen foretokes etter at høyåna var unnagjort. De treslag det lauvedes av var: selje, rogn, older, björk, rent undtagelsesbis osp. Oppregningen viser omtrent kvalitetsordenen. Ask vokser ikke vild her.

3. Noe spesielt redskap eller verktöy til lauving hadde ikke.

Når der tokes kjörv bruktes enten en sigd eller almindelig kniv. Sigden var best. Tildels kunde kvistene beint

fram brytes av. Trærne hogdes i almindelighet ikke ned når der tokes kjörv.

Noe redskap til å böye ned trerne med haddes ikkk. En almindelig rive kunde tildels bli tatt til hjelp for dette.

Håndrisping av lauv er ukjendt.

4. Når lauving foregik på den måten at der tokes kjörv ble treet som regel ikke hogget ned. Derimot når lauvet tokes som "klonga" ble treet nedhogget.

Her er ingen som kjenner uttrykkes "å kulle", "kylle-trær" og det der i punkt 4 forövrig spørres om i den forbindelse.

5. Törring av lauvet foregikk på forskjellig vis, etter- som der tokes kjörv eller det ble klonget.

Kjörvene sattes opp på staur som kornband. Klونغene breiddes ut over marken, törket og behandlet og innkjört som höy, når dette ble törket i "breier" (ei) på jorden. Tildels kunde lauvet også bli satt opp i hesjer.

At lauvet måtte törkes i skygge har jeg ikke hört.

Stakking av lauv bruktes ikke. Når det var tört ble det bäret eller kjört inn i hus.

6. Både kjörv og klonga lauv haddes inn i det hus der det skulde oppbevares, når det var tört.

Lauving dreves ikke i så stor stil at dugnad var nödvendig.

7. Lauvingen foretokes der det var lauvskog i tilstrekkelig mengde. I utmark er her ikke så mye lauvskog at lauv- ing kunde foretas der. Altså foregikk lauvingen i önnmark og i de såkaldte utenger, d. e. slåtteng hvor der ikke drives noen slags kultur. (Disse utengslåtter er nu forlatt som sådanne. De er enten gjenvokset av skog eller utlagt til kulturbeiter).

I lauvingen deltok såvel kar- som kvinnfolk.

8. Lauvet ble oppbevart i almindelige uthus og löer, hvor der var plass til det. Noen bestemt plass for lauv- föret var det ikke.

Såvel kyr som småfe fikk lauv. Noen regel for hvorme- get hver gang og hvor ofte kjennes ikke.

(24) 24 lauvkjörv kändtes en "trava". 24 trava regnedes likt et sauför (årsföde for en sau). Dette betyr ikke at dyret ble foret bare med lauv.

9. Ansees besvart under spørsmål 2.

10. Risper lauv. Uttrykket rispe i denne forbindelse må

antagelig være det overhallske å "rapa". Raping av lauv til krötermat er ukjendt.

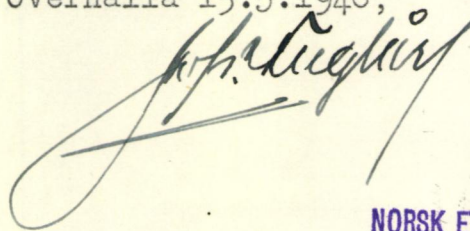
11. Fælleslauving bruktes ikke.

12, 13, 14 og 15 bortfaller.

B. Sammenraking av nedfaldt lauv er ikke brukt. Lauvet faller av om hösten, det er da gulnet og utjenlig til krötermat.

- - -
For tydelighets skyld tilföyes, at lauv til kröter-
för aldrig har spilt noen serlig rolle her i bygden.

Overhalla 13.5.1948,

1628

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING